

นาฏศิลป์ไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของประเทศไทย Thai Dancing Arts to Promote Thailand's Creative Tourism

วัชรพงษ์ สูงปานเขา¹ ยุทธภูมิ สุวรรณเวช²

Watcharaphong Soongpankha, Yutthapoom Suwannavej

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความสำคัญของนาฏศิลป์ไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และตัวอย่างสื่อและรูปแบบการใช้เทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเผยแพร่วัฒนธรรม นำเสนอประเด็นทางด้านภาษาอังกฤษที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และออกแบบกิจกรรมฝึกอบรมซึ่งสามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน นาฏศิลป์ หรือบุคคลทั่วไปที่ต้องการใช้ภาษาอังกฤษ เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่ นาฏศิลป์ไทย ในการเพิ่มมูลค่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย

คำสำคัญ (Keywords): การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์; นาฏศิลป์ไทย; การส่งเสริมการท่องเที่ยวประเทศไทย

Abstract

This article presents the role of Thai Dancing Arts in promoting Thailand's Creative Tourism, relevant models, and theories. The prototypical sample of the Thai Dancing lesson is also displayed in association with the use of technology. The article also mentions aspects of teaching basic Thai Dancing to foreign tourists or foreign learners in English language. This article could help practitioners, policymakers, and private or public tourism authorities incorporate Thai Dancing lessons in their creative tourism program to disseminate Thai culture, add value to Thai intangible cultural heritage, and promote Thailand's tourism.

Keywords: Creative Tourism; Thai Dancing; Promoting Thailand's Tourism

Received: 2022-06-22 Revised: 2022-07-26 Accepted: 2022-08-01

¹ สาขาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon.

Corresponding Author e-mail: Watcharaphong.s@rmutp.ac.th

² สาขาวิชาภาษาไทยประยุกต์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon.
e-mail: Yutthapoom.s@rmutp.ac.th

บทนำ (Introduction)

วัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มมูลค่าให้แก่การท่องเที่ยวทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ หลายประเทศวางกลยุทธ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมให้มาสัมผัส หรือร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ในวัฒนธรรมใหม่ที่ตนไม่คุ้นเคย อาทิ วิถีชีวิต ศิลปะการแสดง สิ่งปลูกสร้าง ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันเศรษฐกิจของประเทศ สร้างภาพลักษณ์ และเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากการท่องเที่ยววัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญ อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งตอบสนองกับความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของคนกลุ่มใหม่ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับความผูกพัน ของนักท่องเที่ยว กับผู้ถูกท่องเที่ยว ส่งเสริมการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ผ่านประสบการณ์ที่มาจากการเรียนรู้ในพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งรูปแบบและลักษณะของการท่องเที่ยวดังกล่าวนี้จะเปิดโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพการสร้างสรรคของตนไปร่วมกันซึ่งจะก่อให้เกิดความจดจำในระยะต้น จนถึงขั้นประทับใจอย่างลึกซึ้งในพื้นที่ของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นี้ให้คำตอบใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทของการท่องเที่ยวปัจจุบัน ที่ไม่เพียงแต่ต้องการ "มองดู" สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างไป แต่ยังกระตุ้นความประสงค์ที่จะลงมือทำ เพื่อเรียนรู้ทำความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้ง พร้อมกันกับพัฒนาศักยภาพของตนผ่านการศึกษา กิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว และเพื่อที่จะได้รับแรงบันดาลใจใหม่ๆ ภายหลังกลับไปดำเนินชีวิตปกติ

นักวิชาการ และหน่วยงานทางด้านการท่องเที่ยวได้นำเสนอแบบอย่าง ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างหลากหลาย อาทิ โครงการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของประเทศไทย ซึ่งดำเนินการโดย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน [อพท], 2563) ที่ได้คัดเลือกกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย จำนวน 21 กิจกรรม ภายใต้แนวคิด ศิลปะ ศิลปิน (Be Local Artist For A Day) ที่รวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม มานำเสนออย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยว ได้มีโอกาสเรียนรู้ สร้างประสบการณ์ตรงกับชุมชน และท่องเที่ยวตามเส้นทางของโครงการ เช่น เส้นทางโคมมะเต่า ตุงคำคิง จังหวัดน่าน เส้นทางเรียนรู้หน้ากากผีตาโขน อ.ด่านซ้าย จังหวัดเลย หรือเส้นทางมูลมั่งมัดหมี่ คำทำนายจากลายผ้า อ.เขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นที่รู้จัก และเป็นที่ยอมรับในหมู่ชาวต่างชาติ คือ โรงเรียนสอนทำอาหารไทย ซึ่งเป็นการนำองค์ความรู้และอัต

ลักษณะของรสชาติ ส่วนผสม เครื่องปรุง วิธีการประกอบอาหาร และการตกแต่งหน้าตาอาหาร มาถ่ายทอดให้แก่ชาวต่างชาติ ในรูปแบบบทเรียนเชิงปฏิบัติการ อีกตัวอย่างหนึ่งที่สำคัญคือ การนำนาฏศิลป์ไทย มาเป็นเนื้อหาในการสาธิต ผูกอบรม หรือต่อยอดทางธุรกิจ เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถช่วยในการเผยแพร่วัฒนธรรม ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเกี่ยวกับศิลปะการแสดง และกระตุ้นเศรษฐกิจ ในปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาของรัฐ และโรงเรียนเอกชนในประเทศไทยที่เปิดฝึกสอนนาฏศิลป์ไทยให้แก่ชาวต่างชาติจำนวนไม่มากนัก โดยจัดหลักสูตรการผูกอบรมในระยะเวลา 1 วัน หรือ ในรูปแบบหลักสูตรระยะสั้น ซึ่งถือว่าเป็นการนำเสนออัตลักษณ์ทางด้านศิลปวัฒนธรรม และสร้างอำนาจอ่อนที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ หากแต่ขาดการจัดบันทึกการสร้างมาตรฐาน หรือ การเผยแพร่เชิงวิชาการอย่างแพร่หลาย

อัตลักษณ์ที่สำคัญ และเป็นส่วนหนึ่งของกระแสแห่งการแสดงออกทางวัฒนธรรมของไทย คือ นาฏศิลป์ไทย ซึ่งมีได้มีไว้เพียงแค่ความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมร่วมสมัยที่ประกอบด้วยพิธีกรรมที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับศาสนาและกลุ่มสังคมหลายกลุ่ม ธานี ชัยสงคราม (2544) กล่าวว่า โดยแท้จริงแล้วนาฏศิลป์ของไทยนั้นสามารถที่จะบรรยายลักษณะเฉพาะตัว และยังสามารถที่จะสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของสังคมไทยที่แตกต่างจากที่อื่นๆ ดังนั้นเราสามารถนำจุดเด่นของ นาฏศิลป์ไทย มาเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่วัฒนธรรมไปสู่สังคมอื่น และส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับชาติและนานาชาติอีกด้วย

ปัจจุบันนาฏศิลป์ไทยได้แพร่หลายอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในหมู่นักในแวดวงนาฏศิลป์ นาฏศิลป์ กลุ่มผู้ชมนาฏศิลป์ กลุ่มผู้ที่ศึกษาต่อในสาขาวิชาทางด้านนาฏศิลป์ไทย ศิลปะการแสดง ศิลปกรรมศาสตร์ ตลอดจนคนนอกแวดวงนาฏศิลป์ ที่ได้มีโอกาสรับรู้ รับฟัง และได้เห็นการนำเสนอแนวคิดทางด้านศิลปวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อต่างๆ ในขณะเดียวกันหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา หน่วยงานเอกชน รวมถึงกลุ่มศิลปินอิสระ ก็ได้มีโอกาสนำศิลปะการแสดงสาขานาฏศิลป์ไทยไปเผยแพร่ในระดับนานาชาติ ทั้งแบบที่จัดขึ้นในประเทศไทยโดยได้เชิญชาวต่างชาติมาเข้าร่วม และการไปจัดการแสดง การผูกอบรม ในต่างประเทศให้แก่ชาวต่างชาติได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิด เทคนิควิธี และทักษะในด้านการแสดงนาฏศิลป์ระหว่างกัน ที่กล่าวมานี้เป็นมูลเหตุมาจากแนวคิดใน การอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา การถ่ายทอด และการเผยแพร่ แลกเปลี่ยน ศิลปวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ (วัชรพงษ์ สูงปานเขา, 2562)

อุปสรรคหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดเมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่วัฒนธรรม และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ อธิบายรูปแบบการแสดง ทำหน้าที่ทักษะทางด้านนาฏศิลป์ให้แก่ชาวต่างชาติ นั้น ก็คือ ปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ที่ประกอบด้วยคำศัพท์เทคนิค รูปประโยคเฉพาะ หรือแม้แต่การผลิตสื่อ สิ่งพิมพ์แนะนำการท่องเที่ยวทางด้านศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากจะต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (English for

Specific Purposes) ที่แตกต่างจากการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2544) กล่าวถึงบทบาทของนาฏศิลป์ในด้านการเผยแพร่เอกลักษณ์ว่า ปัญหาหนึ่งของคนดูเป็นคนต่างวัฒนธรรม คือ การไม่เข้าใจภาษา ดนตรี พิธีกรรมและความหมายของการแสดงนั้นๆ มากนัก และไม่มีเวลาที่จะดูอย่างเต็มที่ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอความสำคัญของภาษาอังกฤษ เพื่อการเผยแพร่นาฏศิลป์ไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และตัวอย่างสื่อและรูปแบบการใช้เทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเผยแพร่วัฒนธรรม ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน นาฏศิลป์ หรือบุคคลทั่วไปที่ต้องการใช้ภาษาอังกฤษ เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่นาฏศิลป์ไทย ในการเพิ่มมูลค่ามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ “การท่องเที่ยวที่สนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจในคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้งโดยผ่านประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของพื้นที่หรือเจ้าของวัฒนธรรม” (คณะทำงาน โครงการต้นแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, 2555 อ้างใน สุดแดน 2558)

เกร็ก ริชาร์ด (2010) ได้เสนอรูปแบบของการสร้างสรรค์อันเป็นพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ใน 2 ลักษณะคือ

1. ใช้การสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมของนักท่องเที่ยว
2. ใช้การสร้างสรรค์เป็นฉากหลังของการท่องเที่ยว

ในรูปแบบแรกจะเป็นสิ่งที่ได้รับการปฏิบัติอยู่แล้วในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมในพื้นที่ท่องเที่ยวนั้นๆ แต่ปัจจุบันการนำเอาการสร้างสรรค์มาเป็นฉากหลังของการท่องเที่ยวหรือการสร้างบรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ นั้นได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวนั้นมี "เสน่ห์" เพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมต่างๆ ของเมืองซานตาเฟเมืองซึ่งได้รับการประกาศโดยยูเนสโก ให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านศิลปหัตถกรรม โดยจัดให้มีกิจกรรมเกี่ยวเนื่องกับการเรียนรู้ อบรมเรื่องเกี่ยวกับการปั้นหม้อดินเผา งานศิลปะของเผ่าเพลโบ ในเขตนี้มีชื่อเสียงมาแต่เดิมหลักสูตรการทำอาหารพื้นเมือง หรือการทำ เครื่องรางพื้นเมือง ที่พิพิธภัณฑ์ศิลปะพื้นเมืองมีความหลากหลายของรูปแบบประสบการณ์ที่จะนำเสนอให้กับนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่จะเข้าร่วมนับตั้งแต่การซื้อผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ในพื้นที่ไปจนถึงการเข้าชม-ชิม หรือเรียนรู้ทักษะบางด้านในพื้นที่ท่องเที่ยว

เกร็ก ริชาร์ด (2010) หนึ่งในผู้ก่อตั้งแนวความคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบของการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่เรียกว่า "การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์" แม้จะเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในภาพรวมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงเป็นการ

ท่องเที่ยวที่มีความสนใจเลื่อนไปจากเดิมคือ จากวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ไปสู่ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม นักท่องเที่ยวที่เคยสนใจการเยี่ยมชมสิ่งก่อสร้างมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องได้ เช่น การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถาน อนุสรณ์สถาน พักผ่อนตามหาดทรายหรือป็นภูเขา ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวจำนวนมากหันไปให้ความสนใจกับการท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ อัตลักษณ์ วิถีชีวิต บรรยากาศ เรื่องเล่า การสร้างสรรค์ และสื่อ

นอกจากนั้น ความสนใจเดิมที่นักท่องเที่ยวมักให้ความสำคัญกับคุณค่าของวัฒนธรรมชนชั้นสูง เช่น ปราสาท ราชวัง หอศิลป์ พิพิธภัณฑสถาน ก็ปรับเปลี่ยนมาเป็นที่สนใจกับวิถีชีวิตสามัญเพิ่มมากขึ้น เช่น ร้านอาหารพื้นถิ่น ตลาด บ้านเรือน วิถีชีวิตชุมชนที่จะทำให้ นักท่องเที่ยวได้พบและมีส่วนร่วมใน "ชีวิตจริง" ของผู้คนจากเดิมที่เคยเป็นแต่ผู้ชม ยิ่งไปกว่านั้น นักท่องเที่ยวเรียกร้องที่จะมีกิจกรรมในสถานที่ที่ตนเองท่องเที่ยวในระยะเวลาที่ยาวนานขึ้นและโดยทิศทางดังกล่าวนี้จึงทำให้การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ สอดคล้องกับทิศทางใหม่ของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน และขณะเดียวกันการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในลักษณะทางวัฒนธรรมของเมืองที่ไปเยือน ตามเจตนารมณ์ขององค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก ที่ต้องการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมความหลากหลาย และการสนทนาระหว่างวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แตกต่างไปจากการท่องเที่ยวทางศิลปหัตถกรรม หรือการท่องเที่ยวทางมรดกทางวัฒนธรรม แบบเดิมที่นักท่องเที่ยวเป็นเพียงแต่ผู้ชมอยู่ห่างๆ เช่น การถ่ายภาพ ชื้อของที่ระลึก เท่านั้นแต่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หรือการท่องเที่ยวเยี่ยมชมศิลปะ เป็นการท่องเที่ยวแบบตั้งรับ คือการเยี่ยมชม การครุ่นคิดใคร่ครวญ ไปสู่การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรมอย่างกระตือรือร้น ผ่านการมีประสบการณ์ การเข้าไปมีส่วนร่วม และการเรียนรู้ ด้วยความมุ่งหมายว่าการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ผ่านประสบการณ์จริงจะมีส่วนในการสร้างเสริมในการเรียนรู้และสร้างสรรค์ของตนเองและสามารถนำกลับไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองเมื่อกลับไป และในขณะเดียวกันก็เป็นการร่วมสร้างสินค้าและบริการให้ตรงตามความต้องการของตนเอง อันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ตนเอง การแสดงตัวตน และอัตลักษณ์เฉพาะตนให้มีแตกต่างออกไปจากผู้อื่นในโลกสมัยใหม่

รูปแบบของประสบการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความหลากหลายรูปแบบ เช่น ในกิจกรรมการเรียนรู้ เช่นการปั้นเครื่องสังคโลก, ทอผ้า ก็สามารถใช้รูปแบบของกิจกรรมในการจัดการอบรมปฏิบัติการ ดังนี้

1. การชิม อาหารท้องถิ่น ขนม หรือการทำเหล้าองุ่น เหล้าพื้นบ้านก็สามารถจัดให้นักท่องเที่ยวได้มีประสบการณ์ผ่าน การเข้าร่วมการชิมไวน์/เหล้าพื้นบ้าน/ขนม พร้อมกับให้ความรู้ไปพร้อมๆ กับการลงมือปฏิบัติ

2. การเยี่ยมชม แทนที่จะเป็นการเดินทางเข้าไปชมเฉพาะจุด ก็จัดให้เป็นการเยี่ยมชมตามเส้นทาง เช่น เส้นทางเที่ยวสวนมะพร้าวน้ำหอม ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อให้นักท่องเที่ยวเห็นกระบวนการตั้งแต่ การเริ่มปลูกต้นมะพร้าว การดูแล การเก็บเกี่ยว ไปจนถึงการแปรรูปมะพร้าว น้ำหอมเป็นอาหาร หรือของฝาก เป็นต้น

3. การซื้อของ ก็สามารถปรับกิจกรรมดังกล่าวไปสู่รูปแบบประสบการณ์ของการเดินทางตาม แกลเลอรี ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์ OTOP ประจำท้องถิ่น หรือการเยี่ยมชมตามห้างสรรพสินค้าชั้นนำ

เกริก ริชาร์ด (2011) ได้จัดทำปรับเปลี่ยนแผนผังของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ชัดเจนขึ้น โดยแสดงถึงรูปแบบของประสบการณ์และผลิตภัณฑ์ อันเป็นผลจากการที่ใช้การสร้างสรรคในฐานะเป็นฉากหลัง และในฐานะเป็นกิจกรรม ที่มีขอบเขตกว้างขวางซึ่งเรียกร่องการเข้าร่วมเพิ่มมากขึ้น

นับตั้งแต่ผลิตภัณฑ์เพื่อการซื้อขาย ไปจนถึงเส้นทางการท่องเที่ยว การทดลองมีประสบการณ์ร่วม ไปจนถึงการลงมือเรียนรู้ โดยมีตัวพาหะของความคิดสร้างสรรค์ ใน 4 แบบ คือ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ ผู้คน และสภาพแวดล้อม

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จึงเปิดโอกาสใหม่ให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่กำลังอยู่ในวังวนทำให้พื้นที่ท่องเที่ยวมีความคล้ายคลึงกัน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีศักยภาพในการที่จะตอบรับกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ ที่มีแนวโน้มความต้องการตอบสนองที่มีลักษณะเฉพาะตัวแสวงหาความหมาย ต้องการประสบการณ์ใหม่เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของตนเอง นอกจากนั้นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ยังเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับทั้งมรดกทางวัฒนธรรมในรูปวัตถุ และมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความน่าสนใจที่รูปแบบในการท่องเที่ยว ที่มีความหลากหลายและสามารถปรับเปลี่ยนแปรไปตามกิจกรรมสร้างสรรค์ขึ้นภายใต้พื้นฐานของทุนทางวัฒนธรรม ของชุมชน สิ่งนี้อาจเกี่ยวพันอยู่กับวิถีชีวิต หรือเชื่อมโยงกับแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งในชุมชน หรือสังคมนั้นๆ โดยเป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อยู่ที่ประสบการณ์ที่ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวจะได้รับบางกิจกรรมช่อัดลักษณะของความสำคัญ ของพื้นที่ที่ผูกโยงอยู่กับกิจกรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ซึ่งไม่อาจหาได้จากที่อื่นอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เครื่องปั้นดินเผา สังคโลก จังหวัดสุโขทัย บางกิจกรรมผูกโยงตนเองเข้ากับชื่อเสียงในอดีตที่หดยิบขึ้นมา เช่น การท่องเที่ยวตามรอยกวีเอก สุนทรภู่ จังหวัดเพชรบุรี บางแห่งเลือกใช้ชื่อเสียงของนักออกแบบเพื่อยกระดับหัตถกรรมดั้งเดิมของตนให้เป็นที่รู้จักในระดับโลก

การท่องเที่ยวภายในประเทศไทย ภายใต้การบริการตามมาตรฐานสาธารณสุข “วิถีปกติรูปแบบใหม่” โดยสานต่อการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ จากปี 2563 ให้ก้าวต่อไปเพื่อการท่องเที่ยวไทยยั่งยืน โดยให้คนไทยตระหนักถึงคุณค่าและร่วมกันเพิ่มพูนคุณค่าของการท่องเที่ยวไทย ผ่านการ

เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น โดย สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้กำหนดวิธีการดำเนินงาน 3 ประการ ได้แก่

1. กระตุ้นการเติบโตของนักท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างสมดุล: เชิญชวนและกระตุ้นให้ประชาชนในประเทศไทยเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองรอง หรือแหล่งท่องเที่ยวรองในเมืองหลัก ส่งเสริมให้เที่ยวในวันธรรมดา ผ่านการให้บริการข้อมูลข่าวสารจาก ททท. โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 กระตุ้นความถี่ในการเดินทางสัมผัสคุณค่าแบรนด์ประเทศไทย นำเสนอประสบการณ์ท่องเที่ยวประเทศไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นและจัดกิจกรรม ดึงดูดกลุ่มเป้าหมายให้ออกเดินทางท่องเที่ยว

1.2 กระจายการเดินทางสู่พื้นที่รองตามอัตลักษณ์พื้นที่ มุ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น ควบคู่บริหารจัดการกระแสการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่อยู่ในประเทศไทย เพื่อกระจายจำนวนนักท่องเที่ยวจากเมืองหลักสู่เมืองรองและแหล่งท่องเที่ยวรองในเมืองหลัก

1.3 ส่งเสริมการท่องเที่ยวสัมผัสคุณค่าวันธรรมดา เน้นกลุ่มเป้าหมายที่สนใจประสบการณ์ และคุณค่าที่จะได้รับจากการท่องเที่ยวที่มากกว่าราคา โดยนำเสนอคุณค่าของการท่องเที่ยววันธรรมดาที่ชัดเจน และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเที่ยววันธรรมดามากขึ้น

1.4 สื่อสารการตลาดสร้างกระแสการเดินทางภายในประเทศ ด้วยการพัฒนาและสื่อสารข้อมูลท่องเที่ยวผ่านช่องทางที่เหมาะสมกับพฤติกรรมความต้องการของนักท่องเที่ยวให้เกิดความต้องการเดินทางบ่อยครั้งขึ้น

2. สร้างสรรค์ประสบการณ์ท่องเที่ยว: เน้นให้เกิดการใช้จ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นโดยดำเนินการดังนี้

2.1 รักษาระยะพำนักรถด้วยเรื่องราวสร้างสรรค์และกิจกรรมท่องเที่ยว

2.2 เพิ่มค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันของนักท่องเที่ยวชาวไทย ด้วยการพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกิจกรรมท่องเที่ยว สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่ให้ประสบการณ์ท่องเที่ยวที่มีคุณค่า สะท้อนภูมิปัญญาไทยและวิถีไทย หรือสินค้าที่ได้รับรางวัล Thailand Tourism Awards หรือ Amazing Thailand Safety and Health Administration (SHA) รวมถึงแหล่งท่องเที่ยว Creative tourism

2.3 ส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ เพิ่มขีดความสามารถให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพัฒนาและเสนอขายสินค้าที่สะท้อนวิถีชีวิตความเป็นไทยให้มีมูลค่าเพิ่มได้ด้วยตนเอง ร่วมกับชุมชน เครือข่าย และกลุ่ม Start-up ที่มีการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดนวัตกรรมด้านการท่องเที่ยว

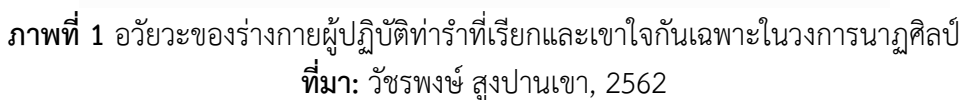
3. พัฒนาคุณค่าแบรนด์ให้เทียบเท่าคุณค่าการท่องเที่ยวต่างประเทศ: มุ่งหวังให้คนไทยตระหนักถึงคุณค่าของการท่องเที่ยวประเทศไทยที่มีและเป็นมากกว่าที่คิด โดยดำเนินการดังนี้

3.1 สร้างกระแสการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยนำเสนอคุณค่าที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ไม่แพ้การท่องเที่ยวต่างประเทศ ผ่านแคมเปญสื่อการตลาด “Amazing Thailand” ด้วยแนวคิด “เที่ยวเมืองไทย Amazing ยิ่งกว่าเดิม”

3.2 เสริมสร้างความยั่งยืนให้แบรนด์การท่องเที่ยวไทย ด้วยรูปแบบการท่องเที่ยว Responsible Tourism รวมทั้งการพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการตลาดให้กับพันธมิตรที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (การท่องเที่ยวภายในประเทศไทย, 2563)

นาฏศิลป์ไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ปิยวดี มากพา (2558) ได้สำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติในแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัญหาที่นักท่องเที่ยวต่างชาติประสบคือการไม่เข้าใจเนื้อหาในการแสดง ไม่เข้าใจภาษาพูดในการแสดงที่รับชม เช่น โขน ละคร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรพงษ์ สูงปานเขา (2562) ที่กล่าวว่าอุปสรรคสำคัญที่เป็นเหตุให้การเผยแพร่ นาฏศิลป์ไทยสู่สากล คือ ข้อจำกัดทางด้านภาษาของคณาจารย์นาฏศิลป์ บุคลากรทางการศึกษาและการท่องเที่ยว หรือนาฏศิลป์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง ที่จะต้องสื่อสารด้วยคำศัพท์เทคนิค รูปประโยคเฉพาะ ยกตัวอย่างเช่น คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ใช้เรียกอวัยวะของร่างกาย และเข้าใจกันเฉพาะในวงการนาฏศิลป์ จะแตกต่างจากคำศัพท์ที่ใช้เรียกกันทั่วไป อาทิ แ่งศีรษะ (Top of the head), หางคิ้ว (Outer end of eyebrow), จมูกเท้า (Upper part of the ball of foot) เป็นต้น ภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึงอวัยวะของร่างกาย ที่เรียกและเข้าใจกันเฉพาะในวงการนาฏศิลป์

1. วิเคราะห์ผู้เรียน

2. ออกแบบกิจกรรม

การออกแบบกิจกรรมอบรมนาฏศิลป์ให้สอดคล้องกับเส้นทางท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญ ในการสร้างความประทับใจ และสร้างเรื่องราวเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ การเลือกชุดการแสดงที่ สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น เส้นทางท่องเที่ยวมรดกโลกสุโขทัย อาจจะเหมาะกับการอบรม

ระบำโบราณคดีชุด ระบำสุโขทัย หรือ เส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดภาคอีสานที่มีการสืบสานประเพณี บุญบั้งไฟ ก็อาจจัดการอบรมการแสดงเซิ้งบั้งไฟ เพื่อให้สอดคล้องกับประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้ การแสดงที่จะนำมาถ่ายทอดให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ จะต้องเป็นการแสดงที่เหมาะสมกับ ระยะเวลา และทักษะการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว โดยไม่ควรเป็นการแสดงที่ต้องใช้ทักษะในการ แสดงระดับสูง หรือใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมหลายชั่วโมง การแสดงที่เลือกมาใช้ ควรเป็นการ แสดงพื้นบ้าน สนุกสนาน และง่ายต่อการเรียนรู้ในระยะสั้น

3. เตรียมเนื้อหาและกิจกรรม

การจัดเตรียมเนื้อหาและกิจกรรมการอบรมนาฏศิลป์ให้แก่ชาวต่างชาติ มีข้อควร พิจารณาบางประการ วัชรพงษ์ สูงปานเขา (2562) กล่าวว่า การสอนนาฏศิลป์ไทยพื้นฐานให้แก่ ชาวต่างชาติ นั้น เป็นการใช้อาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์ ทางด้านการศึกษาหรือด้านวิชาการ โดย ใช้ศัพท์เฉพาะทางนาฏศิลป์ ในลักษณะหลักสูตรการสอนที่เน้นเนื้อหาทางภาษาโดยเน้นสถานการณ์ และหัวข้อ ศัพท์ที่ใช้ในการสอน เป็นศัพท์เฉพาะทางนาฏศิลป์ และศัพท์ทั่วไปเพื่อสื่อสารให้ผู้เรียน ชาวต่างชาติได้เข้าใจเนื้อหาและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ในส่วนถัดไปจะนำเสนอตัวอย่าง กิจกรรมการอบรมนาฏศิลป์ไทยพื้นฐานให้แก่ชาวต่างชาติระยะเวลา 1 ชั่วโมง เพื่อเป็นแนวทาง สำหรับผู้ที่สนใจในการนำไปใช้อบรมให้แก่ชาวต่างชาติต่อไป

หัวข้อ	อบรมนาฏศิลป์ไทยพื้นฐานให้แก่ชาวต่างชาติ
	Basic Thai Dancing Workshop
ระยะเวลา	60 นาที
สื่อการ สอน	1. วิดีโอสาธิต จากหนังสือภาษาอังกฤษเพื่อการสอนนาฏศิลป์ไทยพื้นฐาน ให้แก่ชาวต่างชาติ (วัชรพงษ์, 2562) หรือจาก Youtube.com 2. ผ้าสำหรับนุ่งโจงกระเบน
เวลา	กิจกรรม
10 นาที	ขั้นแนะนำ ผู้สอนกล่าวทักทายผู้เรียน แนะนำตนเอง และข้อมูลเกี่ยวกับการอบรม อาทิ ระยะเวลาการอบรม 60 นาที จะประกอบด้วยกิจกรรมอะไรบ้าง ตั้งแต่ต้นจนจบ จากนั้นอธิบายความเป็นมาและรูปแบบของนาฏศิลป์ไทยเบื้องต้นให้ผู้เรียนได้เห็น ภาพเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยรูปแบบต่างๆ อาทิ โขน, รำ, ระบำ, การแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น โดยผู้สอนเปิดวิดีโอให้ผู้เรียนได้รับชมตัวอย่างสั้นๆ ของการแสดงแต่ละ ประเภท ตัวอย่างวิดีโอการแสดงโขน: https://youtu.be/qZmJIRIjtDg
15 นาที	ขั้นเตรียมความพร้อม

ผู้สอนแนะนำหรือสาธิต	
1. การนุ่งโจงกระเบน ซึ่งเป็นรูปแบบการแต่งกายของนักเรียนนาฏศิลป์ไทย โดยการเปิดวิดีโอสาธิตเป็นภาษาอังกฤษ และให้ผู้เรียนได้ทดลองนุ่งโจงกระเบนเป็นคู่ด้วยตนเอง	
ตัวอย่างวิดีโอสาธิตการนุ่งโจงกระเบน :	
https://youtu.be/cVcHM8c3_w4?t=62	
2. การกราบ การนั่ง เป็นขั้นตอนก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย โดยผู้สอนเปิดวิดีโอสาธิตการกราบ หรือการนั่งสำหรับตัวพระ และตัวนาง ให้ผู้เรียนได้รับชม และปฏิบัติตามตัวอย่างวิดีโอสาธิต การกราบ:	
https://youtube.com/shorts/5VelZFbiM1A?feature=share	
การนั่ง ตัวพระ และตัวนาง: https://youtu.be/TUu_ile3teM	
5 นาที	ขั้นเตรียมร่างกาย
ผู้สอนสาธิตการเตรียมร่างกายก่อนการปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยด้วยการดัดมือ ดัดแขน	
โดยสามารถเปิดวิดีโอสาธิตให้ชม และให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม	
ตัวอย่างวิดีโอสาธิต การดัดมือและแขน: https://youtu.be/fHLkmOxoTLM	
การดัดแขน:	
https://youtube.com/shorts/3X0woRseOMY?feature=share	
15 นาที	ขั้นปฏิบัติ
ในขั้นปฏิบัติจะเป็นการอธิบายและสาธิต นาฏยศัพท์และภาษาท่าทาง เบื้องต้นให้แก่	
ผู้เรียนได้เรียนรู้และทดลองปฏิบัติ โดยผู้สอนอาจเลือกนาฏยศัพท์ และภาษาท่าทาง	
อย่างง่ายมาถ่ายทอด ยกตัวอย่างเช่น	
นาฏยศัพท์- จีบคว่ำ, จีบหงาย, จีบส่งหลัง, จีบล้อแก้ว, วงบน, วงกลาง, วงล่าง	
ภาษาท่าทาง- ตัวฉัน, ตัวเธอ, รัก, โกรธ, ยิ้ม, ร้องไห้ เป็นต้น	
ผู้สอนสามารถเปิดวิดีโอสาธิตให้แก่ผู้เรียนได้ชม และทดลองปฏิบัติตาม	
ตัวอย่างวิดีโอสาธิต นาฏยศัพท์: https://youtu.be/QZW1o0EopiQ	
ภาษาท่าทาง: https://youtu.be/Q0Q0NzqZ5pc	
10 นาที	ขั้นทบทวน

กิจกรรมนี้สามารถเรียกว่า Tell Me a Story เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติภาษา

ทำทางนาฏศิลป์เพื่อสร้างประโยคอย่างง่าย หรือเรื่องราวสั้นๆ โดยผู้สอนอาจคัดเลือก

ผู้เรียน 1 ท่าน ให้ทำทำทางนาฏศิลป์ เช่น ฉันทน์ รัก เธอ โดยไม่ต้องออกเสียงจากนั้นให้

ผู้เรียนที่เหลือทายว่าประโยคนั้นคืออะไร เพื่อเป็นการทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว

หากมีเวลาอาจจะเลือกผู้เรียนท่านอื่นออกมาปฏิบัติภาษาทำทางให้เพื่อนได้ทายกันต่อไป

ตามความเหมาะสม

5 นาที	ขั้นสรุป
	ผู้สอนสรุปกิจกรรมที่ผ่านมา กล่าวขอบคุณ หรือ แนะนำกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในลำดับต่อไป อนึ่ง หากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องต้องการสำรวจความคิดเห็น หรือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จากกลุ่มนักท่องเที่ยวสามารถใช้เวลาในช่วงนี้ขอความอนุเคราะห์ให้นักท่องเที่ยวได้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งอาจเป็นรูปแบบออนไลน์ หรือแบบสอบถามที่เป็นเอกสาร

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรตัวอย่างที่นำเสนอขึ้น มีการพึ่งพาเทคโนโลยีมาใช้ในการอธิบายเนื้อหาที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยเป็นภาษาอังกฤษ รวมถึงการนำเสนอตัวอย่างการแสดงศิลปวัฒนธรรมให้แก่ชาวต่างชาติได้เห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม และเพิ่มความน่าสนใจในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการสอนนาฏศิลป์ไทยให้แก่ชาวต่างชาติในรูปแบบการสอนออนไลน์ผ่านช่องทางต่างๆที่หลากหลายในปัจจุบัน

บทสรุป (Conclusion)

บทความนี้นำเสนอความหมายและ รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตัวอย่างและวิธีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับชุมชน นอกจากนี้ยังนำเสนอความสำคัญของภาษาอังกฤษ สำหรับการเผยแพร่นาฏศิลป์ไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และตัวอย่างกิจกรรมอบรมในระยะเวลา 1 ชั่วโมง โดยนำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการเผยแพร่วัฒนธรรม บทความนี้อาจเป็นประโยชน์ต่อชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน นาฏศิลป์ปิน หรือบุคคลทั่วไปที่ต้องการเผยแพร่นาฏศิลป์ไทย

ส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย ออกแบบยุทธศาสตร์ในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในลักษณะนี้ อาจเป็นตัวเลือกที่สอดคล้องกับรสนิยมของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ที่ไม่เพียงแต่ต้องการ "มองดู" สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างไป แต่ยังกระตุ้นความประสงค์ที่จะลงมือทำ เพื่อเรียนรู้ทำความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมในด้านศิลปะการแสดงอย่างลึกซึ้ง พร้อมกันกับพัฒนาศักยภาพของตนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว และอาจจะได้รับแรงบันดาลใจใหม่ๆ ภายหลังกลับไปดำเนินชีวิตปกติ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพอาจต้องอาศัยความร่วมมือร่วมแรงกันอย่างจริงจังของบุคลากรทุกภาคส่วนของประเทศ นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถด้านภาษาต่างประเทศ เพราะเป็นพื้นฐานในการต่อยอดองค์ความรู้ต่างๆ โดยเฉพาะสถานการณ์ในปัจจุบันที่ประเทศไทยต้องรับมือกับการลดลงของปริมาณนักท่องเที่ยวในยุคโรคระบาด และต้องแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาใช้จ่ายในประเทศไทย ประเด็นที่สามารถนำบทความนี้ไปต่อยอด หรือศึกษาเพิ่มเติม อาจเป็นการนำกิจกรรมการอบรมนาฏศิลป์ไปประยุกต์ หรือผสมผสานให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น รวมถึง การศึกษารูปแบบหรือข้อจำกัดที่อาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในบริบทอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กรมการท่องเที่ยว. (2563). สถิตินักท่องเที่ยว. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2565, จาก www.tourism.go.th
- ปิยวดี มากพา. (2558). การพัฒนารูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทย เพื่อการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม. วารสารสถาบัน วัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 17(1), 39-49.
- รานี ชัยสงคราม. (2544). นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.
- วัชรพงษ์ สูงปานเขา. (2562). ภาษาอังกฤษเพื่อการสอนนาฏศิลป์ไทยพื้นฐานให้แก่ชาวต่างชาติ พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์. (2558). องค์ความรู้ว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: คู่มือและแนวทางปฏิบัติ. สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2565, จาก <https://socanth.tu.ac.th>
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2544). นาฏศิลป์ปริทรรศน์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท). (2563). ศิลปะ ศิลปิน Be Local Artist For a Day การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. สืบค้น 4 พฤษภาคม 2565, จาก <https://bit.ly/3Qht1FY>

-
- Richards, G. (2010). Creative Tourism and Local Development. In Wurzburger, Rebecca, et al. *Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide*. Santa Fe: Sunstone Press.
- Richards, G. (2011). Creativity and Tourism: The State of the Art. *Annals of Tourism Research*. 38(4), 225-1253.